

Toespraak Kustdag 19 september 2019

Intro

Goedemorgen.

Dank voor de uitnodiging om hier aanwezig te zijn.

Want wat een fantastisch gebied is het hier toch, als bioloog gaat mijn hart natuurlijk een stukje sneller kloppen. Wat een geweldige plek om de landelijke kustdag te organiseren.

De kustlijn hier van het huidige waddengebied is het resultaat van een lange geschiedenis van inpolderingen, andere waterstaatswerken en watersnoodrampen waarbij de zee weer land terugwon. Met de Afsluitdijk als harde grens met het zoete IJsselmeer. En de zeedijken langs de Hollandse, Friese en Groninger kust die de zeekeigebieden beschermen. In het oosten ligt de grens met Duitsland bij het Eems-Dollard-estuarium. En bijna de helft van de Nederlandse Waddenzee valt bij laagwater droog. Werelderfgoed, Natura2000 gebied, met ongekend grote verscheidenheid aan landschappen.

Ik kom hier graag, onlangs nog op Texel bij de Prinshendrik Zanddijk waar 200 ha nieuw natuurgebied is gecreëerd terwijl het gebied weer veilig werd gemaakt door het versterken van de dijk.

Maar het is wel de eerste keer dat ik hier sta als deltacommissaris op de Landelijke Kustdag.

Al 36 jaar zit ik in het water vak. Ik ben onderzoeker geweest, consultant, beleidsadviseur,

waterschapsbestuurder en voorzitter. En nu sinds 1 januari deltacommissaris.

Deltaprogramma

Het Deltaprogramma, met de drie deltaplannen Waterveiligheid, Zoetwater én Ruimtelijke adaptatie.

Met de Nationale Visie Kust (2013), de beslissing Zand en de Voorkeursstrategie Kust (DP2015): zacht waar het kan, hard waar het moet.

De aanpak van het Deltaprogramma is uniek - voor welk beleidsterrein dan ook - om voorbij één of twee bestuursperiodes te willen kijken. Naar de verre toekomst van 2050, van 2100 en zelfs verder.

Natuurlijk gaat dat gepaard met onzekerheden. Over het klimaat, over de zeespiegelstijging, over de economie, over de demografie en over de maatschappelijke eisen van de verre toekomst.

De taak vanuit het Deltaprogramma is om te zorgen dat ons land nu maar ook voor volgende generaties beschermd blijft tegen hoogwater, te zorgen voor voldoende zoetwater en te zorgen dat ons land klimaatbestendig en waterrobuust wordt ingericht.

Dit om een ramp voor te blijven en grote schade te voorkomen. We bereiden Nederland voor op alle mogelijke scenario's. Om een antwoord klaar te hebben op het moment dat dat nodig is. Adaptief deltamanagement!

Onze kust is nu – door alles wat er de afgelopen jaren

is gedaan en geïnvesteerd - veilig, we zijn de veiligste delta ter wereld. Maar we blijven kwetsbaar.

Het vraagt 24/7 inzet van ons allemaal om ook de veiligste delta te blijven

Ruimte

Het werken aan de delta is nooit af en daarmee ontwikkelt het Deltaprogramma zich ook voortdurend.

De opgave van het deltaprogramma is niet alleen een technische of een bestuurlijke maar vooral ook een ruimtelijke opgave. De grote uitdaging is om bij alle ruimtelijke plannen volop rekening te houden met de wateropgave en het veranderende klimaat.

Nederland is klein en iedere opgave gaat gepaard met een forse ruimteclaim. De omvangrijke woningbouwopgave is hier een voorbeeld van. Daarom is het van groot belang dat de doelen van het Deltaprogramma – voor waterveiligheid, zoetwater en ruimtelijke adaptatie – doorwerken in de omgevingsvisies van Rijk, provincies en gemeenten en dat ze meegenomen worden bij de voorbereiding van concrete projecten in het fysieke domein. Ook hier in de kustzone.

Jullie weten dat als geen ander. Immers de voorkeurstrategie Kust richt zich op een veilige, aantrekkelijke en economisch sterke kust door de veiligheidsopgave en ruimtelijke ambities te verbinden.

Aandacht voor de ruimtelijke kwaliteit is in de kustgebieden van wezenlijk belang. Met daarbij

betrokken burgers en bedrijven. Niemand kan het alleen.

En er gebeurt veel!

Specifiek voor dit gebied: heel recent is de regiodeal Noord Oost Fryslan en Holwerd aan zee gesloten. Een enorme impuls voor de regio, waarbij het ook ontegenzeggelijk van belang is dat ook deze plannen klimaatbestendige en waterrobuust worden uitgevoerd. Maar ook rekening houdend met een onzekere toekomst en een mogelijke versnelling van de zeespiegelstijging.

Ik vraag u allen om hier volop in te zetten!

Ook relevant, de pilot Suppletie Amelanders Zeegat. Die afgelopen periode binnen het Deltaprogramma Kust tot stand is gekomen.

Deze pilot levert belangrijke informatie op over het gedrag van een zeegat en de interactie tussen de Noordzee en de Waddenzee, en daarmee over de zandbehoefte op lange termijn. Zeer belangrijk gezien de mogelijke versnelling van de zeespiegelstijging.

Maar ook de invulling van het Kustpact met de zonering voor bebouwing in de kustzone en de verankering daarvan in de provinciale verordeningen, is een mooie ontwikkeling binnen het Deltaprogramma en draagt bij aan de voorkeursstrategie Kust.

Overgang naar Herijking en Zeespiegelstijging

Eergisteren bood de minister namens het kabinet alweer het 10^e Deltaprogramma aan de Tweede Kamer aan.

Voor mij mijn eerste 😊 waarin ik zoals ik hier nu ook doe veel aandacht vraag voor de verbinding tussen water en ruimte.

Aandacht is er ook voor de herijking. Ontwikkelingen op het gebied van bijvoorbeeld klimaat, demografie of economie kunnen aanleiding zijn om de koers van het Deltaprogramma aan te passen. Eens in de zes jaar vindt daarom een systematische herijking van de deltabeslissingen en voorkeursstrategieën uit het Deltaprogramma 2015 plaats.

Vorig jaar is dat proces van start gegaan en volgend jaar zal dit in het Deltaprogramma 2021 kunnen resulteren in voorstellen voor aanpassingen.

Een tussentijds inzicht wil ik met u delen en dat is dat de deltabeslissingen en voorkeursstrategieën uit 2014 robuust zijn. Tot 2050 lijkt het de juiste weg en zal de herijking in 2021 hoogstwaarschijnlijk tot beperkte aanpassingen leiden.

Maar na 2050 kunnen de opgaven ingrijpend wijzen. Niet in de laatste plaats doordat de zeespiegel vanaf dan mogelijk sneller stijging dan in het Deltaprogramma 2015 rekening mee werd gehouden.

De koersaanpassing die na 2050 mogelijk nodig is, vraagt de komende jaren een proces van joint fact

finding om te komen tot gedeelde kennis, maatschappelijke betrokkenheid en gezamenlijke keuzes.

Voor de zomer kondigde de minister van IenW op advies van mijn voorganger een Kennisprogramma Zeespiegelstijging aan.

Inmiddels zijn er al goede stappen gezet.

Nederland is de veiligste delta ter wereld en we willen dat ook op de lange termijn blijven.

Het kennisprogramma loopt tot 2026. De uitkomsten worden gebruikt bij de tweede zesjaarlijkse herijking van het Deltaprogramma. Hiermee is het mogelijk adaptief in te spelen op een eventueel versnelling van de zeespiegelstijging na 2050.

En we hebben jullie daar allemaal voor nodig.

In dat kader is het goed te weten dat as we speak de besprekingen van het SROCC rapport starten in Monaco. We hopen dat we het definitieve rapport volgende week vast kunnen houden.

Jos zal u zo meenemen in alle ontwikkelingen rondom het kennisprogramma en de relatie.

Ik ga daarom afronden.

Dank aan jullie allemaal voor de inzet voor onze Nederlandse delta. Langs de kust is het nu veilig. Maar met een onzekere toekomst en ontwikkelingen op vele gebieden is het van belang de vinger aan de pols te

houden. Nuchter, alert en voorbereid.

Dank voor uw aandacht.